

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Vermogensrechtelijke Staatsboekhouding versus Kameraalstijl

Me y, Prof. Dr A. — Er is geen wezenlijk onderscheid tussen het apparaat van het openbaar bestuur en dat van de onderneming, wat betreft de eisen welke aan beider administratie dienen te worden gesteld.

Bij beide is functionele decentralisatie noodzakelijk, en deze vereist de normatieve kostprijs in haar organische verbijzondering.

Daar bij het overheidsapparaat, dat beschikbaarheidsnuttigheden produceert, een opbrengstwaarde niet bepaalbaar is, wordt de „publieke administratie“ (evenals trouwens de administratie der particuliere bedrijfshuishouding) beheerst door de vervangingswaarde welke bij continuïteit in de productie „de“ waarde is.

In het tweede gedeelte van zijn beschouwing gaat schrijver nader in op de staatsbegroting, de rol welke zij speelt en de beginselen welke bij haar opstelling dienen te worden gevolgd, gezien de eerder gegeven conclusies t.a.v. vervangingswaarde en scheiding tussen aanschaf en exploitatie van kapitaalgoederen.

Bestreden worden de opvattingen gehuldigd o.m. door het Dalton-Committee, volgens welke de uitgaven en niet de vervangingswaarde de basis voor de begroting zouden moeten zijn.

Tenslotte wordt het effect van oriëntering van de publieke administratie op „de waarde“ nagegaan. Dit effect is van belang o.m. met betrekking tot versterking van de beleidsstructuur, ten aanzien van conjunctuurbeleid e.d., voor de nationale welvaart in het algemeen, en met betrekking tot de loonpolitiek en het personeelsbeleid.

A III - 2

E 736.4/5 : E 334

*Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde,
September-October 1952*

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Iets over Accountantsverklaringen

Hogeweg, G. P. J. — In Nederland is voor de accountantsverklaring geen formule voorgeschreven, in tegenstelling tot Engeland en Amerika.

In het maatschappelijk verkeer moet omtrent de draagwijdte van de accountantsverklaring geen twijfel kunnen rijzen. Wanneer de handtekening zonder meer wordt geplaatst onder de woorden „Gecontroleerd en accoord bevonden“, is misverstand uitgesloten.

Indien echter voorbehouden moeten worden gemaakt of toelichtingen gegeven, is dit niet mogelijk. Dan dient de formulering van voorbehoud of toelichting duidelijk te zijn; onnodige verwijzingen naar andere stukken zijn b.v. ongewenst, evenals opsomming van door de accountant verrichte werkzaamheden. Gewezen wordt op het Amerikaanse voorschrift om in de verklaring uitdrukkelijk te vermelden of voor de waardebepaling der activa hetzelfde stelsel is gevolgd als in de voorafgaande jaarrekening. In Nederland wordt dit blijkbaar niet gedaan, hoewel het, gezien de invloed van het systeem van waardebepaling voor de balans op het getoonde winstcijfer, van belang zou kunnen zijn.

De briefvorm wordt voor de accountantsverklaring minder juist geacht, terwijl de zogenaamde „blinde“ accountantsverklaringen als afkeurenswaard worden bestempeld,

omdat de deskundige die heeft meegewerkt, zelf zijn verklaring dient af te leggen. Vooral de „blinde” verklaring waarbij geen accountant met name wordt genoemd, is zeer ongewenst, daar zij bij de in Nederland geldende verhoudingen geheel niets-zeggend is.

In Nederland komt, in tegenstelling o.a. met de Angelsaksische landen, de accountantsverklaring in een prospectus weinig voor. Schrijver meent dat deze soort verklaring ook hier te lande behoort te worden ingevoerd.

A IV - 2 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, November 1952*
E 741.23

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

The Analysis of Manufacturing Cost Variances

De afwijkingen tussen werkelijke offers en standaardkosten vormen een belangrijk aanknopingspunt voor de leiding van een bedrijf.

Deze afwijkingen moeten worden geanalyseerd per verantwoordelijkheidsveld, per product en naar oorzaken.

Naast deze analyse wordt in de onderhavige studie ook de rol van deze afwijkingen in de kostprijsberekening behandeld.

Tenslotte wordt ingegaan op de wijze waarop de resultaten van de analyse onder de aandacht van de leiding moeten worden gebracht, wil deze volledig vrucht dragen, en op de aard van de beslissingen waarbij kennis van deze resultaten van waarde is.

B a IV - 1
E 136.323

Naca Bulletin, Augustus 1952, section 2

A Method of Replacement Accounting

Bakker, Peter — Dit artikel bevat een uiteenzetting van de wijze, waarop de vervangingswaardeleer in de boekhouding kan worden gebracht. Uitgaande van de vervangingsverplichting worden de beginselen van de kostprijsberekening kort uiteengezet. Gewezen wordt op de wenselijkheid van snelle beschikbaarheid van de gegevens omtrent de vervangingswaarde, op de noodzaak om de gehele boekhouding op de vervangingswaarde te baseren, en op de eis, de kosten van de boekhouding zo laag te houden als in verband met de bereiken voordelen mogelijk is.

In de praktijk kan een en ander volgens de schrijver het best worden verwezenlijkt door het stellen van „standaardkosten” die een maatstaf vormen voor het constateren van prijsfluctuaties. Men rekent dan met „standaardprijzen” voor de interne verrekening, die ten dienste van de efficiency-contrôle nodig wordt geacht, en boekt de prijsafwijkingen afzonderlijk. Deze boekingen vormen de grondslag voor beslissingen ten aanzien van prijspolitiek en voor het vaststellen van de winst.

Voor bedrijfshuishoudingen met veel verschillende bewerkingen en producten wordt een ander stelsel aangeraden, waarbij wordt gewerkt met indexcijfers welke gebaseerd zijn op de prijsfluctuaties van een of enkele voor een groep representatieve producten.

Het artikel sluit met een nadere uiteenzetting van de te volgen boekhoudtechniek bij handelszaken en bij industriële bedrijfshuishoudingen, geïllustreerd met schema's.

B a IV - 2
E 136.36 : E 136.322

The Canadian Chartered Accountant, Augustus 1952

De afschrijving volgens de tonnage-methode is degene die zich het beste leent tot het bekomen van de werkelijke kostprijs van het eindproduct.

Cornelis, K. R. — Dit artikel behelst een vergelijking der verschillende afschrijvingsmethoden, waarbij ervan wordt uitgegaan dat wisselingen in de bedrijfsdrukke volledig moeten worden weerspiegeld in de grootte der jaarlijks af te schrijven bedragen. Uiteraard kan noch de methode waarbij een vast percentage van de aanschafwaarde wordt afgeschreven, noch de „boekwaarde”-methode, aan deze eis voldoen, terwijl ook het sinking fund-stelsel en de annuïteitenmethode voor deze doelstelling tekort schieten.

De „tonnage methode” benadert dus volgens schrijver het dichtst de werkelijkheid.
B a IV - 6 *Inlichtingsbulletijn van de Belgische Kamer der Rekenplichtigen,*
E 136.341.3 *September 1952*

Goodwill

Knol, Mr Dr H. D. M. — Na een bespreking van het wezen van de goodwill, wordt een analyse gegeven van de verhouding tussen intrinsieke waarde en koerswaarde van aandelen. De conclusie hieruit is dat vooral het vertrouwen in de toekomst de koers, dus eigenlijk de daarin begrepen waarde van de goodwill, bepaalt. Vervolgens wordt nagegaan, welke factoren op de waarde der goodwill van invloed zijn, en hoe men die factoren kan onderzoeken en de waarde van de goodwill bepalen. Uit deze beschouwing komt naar voren, dat bij dergelijke berekeningen grotendeels met imponderabilia moet worden gewerkt. Toch heeft de accountant daarbij volgens schrijver een taak; deze wordt omschreven.

Het artikel sluit met een bespreking van de juridische aspecten van de goodwill.

B a IV - 8 *Maandblad voor Bedrijfsadministratie, November 1952*
E 253.2

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Bizondere vormen van obligatieleningen

Krul, J. — Hier wordt de vraag opgeworpen, in hoeverre de verschillende bijzondere soorten van leningen welke onder de druk der omstandigheden in de periode October 1951-Juli 1952 werden uitgegeven, mogelijkheden voor de bedrijfshuishoudingen bieden om op relatief voordelige wijze vermogen aan te trekken. Tevens worden alle in die periode uitgegeven obligatieleningen vermeld.

De *premielening* tracht een nieuwe categorie van beleggers te vinden onder hen voor wie het kanselment aantrekkelijk is. Hoewel uit een oogpunt van het verloop van aflossing en loting bij juiste planning wel aanvaardbaar, moet zij voor het bedrijf toch verworpen worden op grond van moeilijke beoordeelbaarheid van de marktsituatie en minder aanzien bij de „gewone” beleggers.

De *lening met uitgestelde rentebetaling* vereist toepassing van het „sinking fund”, en is uit dien hoofde voor Nederlandse verhoudingen niet passend.

Ook de *lening met rentebetaling gedurende het eerste deel van haar looptijd* is voor een bedrijf niet bruikbaar, o.a. om dezelfde reden. Bovendien zal de koers van dit stuk zelfs bij normaal rendement altijd beneden pari liggen, terwijl ook de verzwaarde rentelast in de eerste jaren een bezwaar vormt.

Evenmin bruikbaar is uiteraard de *lening waarbij de geldgevers het recht hebben aflossing te vragen*.

Als enige interessante nieuwe vorm blijft dus over de *uitgifte volgens tendersysteem*, waarbij ook de geldgever de gelegenheid krijgt om zijn wens ten aanzien van de prijs kenbaar te maken. Dit is een methode die door de bedrijven kan worden toegepast, en volgens schrijver zeker de aandacht verdient.

B a V - 3d *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, November 1952*
E 325.22 : E 325.24

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Onderzoek naar het verband tussen productiviteit en supervisie door vergelijking van groepen

Weyl, Sonja B. — De Universiteit van Michigan is begonnen met een serie onderzoeken naar het verband tussen productiviteit en supervisie. De eerste hiervan (bij een grote verzekeringsmaatschappij) leverde o.m. het resultaat op, dat de leiders van groepen met hoge productiviteit deze bereikten door de identificatie van hun ondergeschikten met het werk te vergroten, en hun verantwoordelijkheidsgevoel te stimuleren. Deze leiders hielden zich meer bezig met de mensen die zij te leiden hadden dan met het werk zelf.

B a VI - 16 *Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfs Organisatie, October 1952*
E 641.222 : E 643

Budgeting: Its Usefulness to Small Business

Gosling, A. F. — Een bedrijfshuishouding, waar het invoeren van een bedrijfsbegroting geen nut zou hebben, is nauwelijks te vinden. Na een schets van de historische

ontwikkeling van de begroting gaat de schrijver na, welke doelstellingen men bij het opstellen van een bedrijfsbegroting nastreeft. Behalve een hulpmiddel voor de leiding vormt zij tevens een stimulans voor allen in het bedrijf en een soort „stootkussen” in moeilijke tijden. Ook voor het verkrijgen van vermogen van banken en vermogensmarkt kan een begroting van veel belang zijn, daar zij mede financieringsplan is.

Vervolgens wordt uiteengezet, hoe men bij het opstellen van een bedrijfsbegroting tewerk gaat. Uitgangspunt is de schatting van de afzet, welke bij het kleine bedrijf eenvoudig en niet al te gedetailleerd kan zijn. Daarop worden de andere budgetten gebouwd, en deze worden gecoördineerd in een „master budget” dat als plan van actie voor de komende periode geldt.

Tot slot worden de op deze wijze te bereiken voordelen nog eens nader uiteengezet.

B a VI - 18

The Canadian Chartered Accountant, Juli 1952

E 641.231.3

Successful Sales Techniques

Hickerson, J. M. — Hoewel de moeilijkheden en mogelijkheden in elk gegeven geval uiteenlopen, zijn er toch bepaalde punten die altijd tot een effectieve verkoop-inspanning kunnen bijdragen. In de eerste plaats zal een goed verkoper er achter zien te komen hoe zijn mogelijke klant het geval ziet, en van diens gezichtspunt uitgaan bij zijn verkoopargumenten. Hiertoe is soms voorbereiding nodig, maar deze loont de moeite.

Verder is uiteraard nodig dat de verkoper volledig overziet, wat de klant aan het te kopen artikel kan hebben. Hij moet dus goed onderlegd zijn, ook ten aanzien van het bedrijf van de mogelijke klant, en zelf overtuigd zijn van het belang van de koop voor die klant. Het menselijke contact is de belangrijkste factor; de verkoper moet dan ook zorgvuldig uitzoeken op welk moment en op welke manier hij de klant benadert. Dit vereist een „zesde zintuig”, dat enigermate aangeboren moet zijn, hoewel het kan worden ontwikkeld.

Deze punten worden alle met praktijkgevallen geïllustreerd en uitgewerkt.

B a VI - 21

Harvard Business Review, September/October 1952

E 641.252

Electronics in the modern office

Fairbanks, R. W. — Aan de hand van praktische voorbeelden en schema's wordt nagegaan, welke onderdelen van de kantoorarbeid door de nieuwe elektronische machines kunnen worden verricht, en waarvan het zoal afhangt of de invoering daarvan lonend is.

In sommige gevallen kunnen elektronische elementen worden verbonden met gewone kantoormachines die reeds in het werk zijn ingeschakeld. Aldus kan men „klein beginnen” en al experimenterende de toepassing uitbreiden, wanneer inderdaad besparingen worden verkregen. Naast kostenvoordelen brengt toepassing van elektronische „hersen” of machines met zich mee, dat de belangrijke cijfers veel sneller beschikbaar komen.

B a VI - 23

Harvard Business Review, September/October 1952

E 738.4

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Loon naar werken

Dobbenburg, Drs W. B. van — Enig verband tussen prestatie en loon is in 't algemeen gewenst; maar vele soorten van arbeid zijn niet voor de prestatiebeloning geschikt.

Schrijver onderzoekt de eisen waaraan moet zijn voldaan, wil deze kunnen worden toegepast, en stelt, dat bij het niet vervuld zijn dezer voorwaarden de „merit rating” een oplossing biedt. De werkwijze bij dit stelsel wordt aan de hand van enige voorbeelden toegelicht en de bezwaren ervan worden behandeld.

Tegen deze bezwaren kan men zich wapenen, o.m. door het met zorg kiezen van de beoordelaars, het dubbel doen beoordelen, en door de invulling der beoordelingsformulieren te doen geschieden in een sfeer van belangrijkheid.

De conclusie is, dat „merit rating” een welkome aanvulling voor prestatieloon kan zijn, en eventueel een goed (en minder kostbaar) surrogaat.

B a VII - 2

Het Moderne Bedrijfsleven, November 1952

E 641.215.2

Economic Incentives and Human Relations

Whyte, William Foote — Prestatiebeloning-stelsels verhogen vaak wel de productiviteit, maar lang niet zoveel als mogelijk zou zijn. Dat komt, omdat ze vaak op zichzelf staan, los van de organisatie van het bedrijf en met name van personeelbeheer en menselijke verhoudingen. Een stelsel van prestatiebeloning kan alleen goed werken, als het één geheel vormt met andere maatregelen en verhoudingen die het bedrijf tot een goede werkgemeenschap maken. Anders geeft het meer stof voor conflicten, wrijving en tegenwerking dan voordeel.

Aan de hand van gevallen uit schrijvers praktijk worden achtereenvolgens behandeld het vraagstuk van de tariefwijzigingen; de wijze waarop men de werkers het tarief kan doen aanvaarden; de samenhang tussen de algemene verhouding leiding-uitvoering en het succes van tarieven; en mogelijke moeilijkheden door het niet aan elkaar aangepast zijn van functieanalyse en tariefverhoudingen.

Als eindconclusie wordt gesteld, dat prestatiebeloning niet alleen een productie-technisch vraagstuk is, maar ook en vooral een vraagstuk van menselijke verhoudingen. Het is niet juist, tarieven te laten maken door productie-mensen los van de algemene organisatiestructuur en het personeelbeheer. Deze dingen vormen een onverbrekkelijk geheel. Ook wordt gewezen op de wenselijkheid, in deze materie nieuwe wegen te zoeken, en niet zonder meer te blijven staan bij traditionele stelsels die in vele opzichten niet aan de moderne eisen voldoen.

B a VII - 2
E 641.215.2

Harvard Business Review, Maart-April 1952

Nauwkeurigheidsoverwegingen bij het vaststellen van een tariefformule

Jong, Dr Ir J. R. de — In dit artikel wordt aangegeven, hoe men met een aantal tijdwaarnemingen dat in feite te klein is, toch een voorlopige tariefformule kan afleiden zonder dat dit te grote onjuistheden oplevert. Men gaat dan van de opgestelde tariefformule de nauwkeurigheid na door voor dezelfde deelwerkzaamheid de door tijdstudie gevonden en de uit de formule af te leiden tijden naast elkaar te stellen in een logaritmische schaal en deze te analyseren.

Mits de tijdstudies voldoende betrouwbaar zijn, is het mogelijk langs deze weg vrij aanvaardbare resultaten te bereiken, zelfs zo dat men er de keus van een premiestelsel op kan baseren.

B a VII - 3
E 641.214.2

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, September 1952

La formation et relations humaines des agents de maîtrise

Pierre, J. C. — Met betrekking tot de menselijke verhoudingen in het bedrijf neemt de werkmeester een sleutelpositie in. Met zijn houding staat of valt de atmosfeer, die in de moderne bedrijfshuishouding wordt erkend als een der belangrijkste factoren voor de goede gang van zaken. De goede baas moet leidende capaciteiten hebben, die weliswaar in aanleg aanwezig dienen te zijn, maar die door een goede opleiding kunnen worden ontwikkeld en versterkt.

De verschillende opleidingsmethoden passeren in het kort de revue. De discussiegroep, de behandeling van „gevallen”, de toneelopvoering door betrokkenen, kunnen elk een nuttige bijdrage leveren. Misschien biedt ook het optreden van bijzondere „human relations” specialisten in de werkplaats zelf mogelijkheden.

B a VII - 7
E 641.212.46

Annales de Sciences Economiques Appliquées, September 1952

Sportbeoefening in werktijd

Weyl, Sonja B. — De werkgevers in Nederland zijn nog niet doordrongen van het nut, dat in veel gevallen de bedrijfssport opbrengt. Vele arbeiders verrichten hun werk in continu dezelfde houding, met het gevolg dat de werkprestaties gedurende de dag sterk achteruit lopen, volgens een bepaalde, door research ongeveer vastgestelde curve.

De bedrijfssport richt zich voornamelijk op de versterking van die spieren die bij het werk en de houding van de betrokkene het meest te lijden hebben, en vermindert daardoor de vermoeidheid.

De kosten van een paar maal per week een kwartier goed geleide gymnastiek worden blijkens de ervaring ruimschoots goedge maakt door hogere arbeidsprestaties, versterking van de band tussen personeel en bedrijf, en verbetering van de sfeer door mindere vermoeidheid en geprikkeldheid.

B a VII - 8
E 641.213.43

Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfs Organisatie, September 1952